

על ספסלי בית המדרש

בבתי המדרש של 'ארץ חמדה' בירושלים וברעננה, לומדים קרוב לחמישים פרחי רבנים ודיינים, שמקדישים את חייהם בשנים הקרובות לגדילה בתורה, כדי לצאת ולשמש בקודש את העם היושב בציון ובתפוצות. בבית המדרש הירושלמי, נפתחה השנה החדשה בלימוד בעיון מסכת בבא בתרא. אנו מאמינים כי לימודי העיון בסוגיות הש"ס מהוות בסיס ללימוד המעמיק ואך מפתחות יצירתיות למדנית לצד הלכה למעשה.

ספרים רבתיים, ספרים

- כרכים חדשים של שו"ת 'במראה הבזק', ו- Living The Halachic Process יראו אור בקרוב.
- ספרו החדש של הרב דניאל מן A Glimpse at Greatness בשפה האנגלית, יצא לאור. אנו רואים בספרו משב רוח רעון, בבחינת חקר הלמדנות בדורות האחרונים.
- 'צפנת ישעיהו' - ספרו של הרב יוסף כרמל על ספר ישעיהו, יצא לאור בקרוב.
- 'משטר ומדינה בישראל על פי התורה' - סדרת הספרים מאת הרב נפתלי בר אילן. מהדורה שניה בעריכה חדשה.

שו"ת במראה הבזק

נקדיש מקום מיוחד להסבר דרכינו ההלכתית במסגרת שו"ת במראה הבזק ופרויקט Ask The Rabbi. נדגים את דרכנו באמצעות תשובה שנשלחה על פי בקשת הרה"ג הרב גדליה שוורץ, ראש אבות בתי הדין של ה-R.C.A. ועל פי בקשת מנהל בית הדין בשיקגו, בנושא פונדקאות.

פונדקאות: האם ההליך כרוך במעבר על איסורים? מי יוגדרו כהורים? האם הילד יזדקק לגיור? "פסלות קהל"?

מדובר בבני זוג שרצו להביא ילדים לעולם. בעוד לבעל יש היכולת להוליד, רחמה ושחלותיה של האשה הוסרו כחלק מתהליך הריפוי שעברה בגלל גידול. ביציותיה של האשה נלקחו ממנה בטרם עברה הטיפולים. הדרך היחידה שנותרת פתוחה בפני בני הזוג להביא לעולם צאצאים משלהם, הייתה שימוש באם פונדקאית.

השאלה: האם להמליץ בפניהם על דרך זו ואם כן, באלו תנאים ואופנים?

נצטט חלקית את לשון השאלה:

- א. האם התהליך עצמו מותר? ב. מי יכולה להיות אם הפונדקאית ומי אסורה?
- ג. אם הדבר אפשרי, ובמקרה שהאם הפונדקאית גויה, האם יצטרך הילד הנולד לעבור תהליך גיור?
- ד. אם הפונדקאית היא אישה יהודיה נשואה, האם קיים חשש ממזרות ה"ו לילד?

במקרה ויהיה מותר להוליד ילד בדרך זו, בני הזוג חפצים שלא יקרה מצב בו יהיו חששות למצבו היהודי של הילד, לא לשיטה אשכנזית ולא לשיטה ספרדית (אם קיים הבדל ביניהם). אך באופן כזה שבעז"ה לא יהיו לנולד שום בעיות יחס, לא בארה"ב ולא בארץ ישראל.

לכאורה כבר אין מה לחדש בתחום זה.

כתבו עליו גדולי הפוסקים של הדור האחרון ביניהם מו"ר הגר"ש ישראל, הרב הראשי לישראל הגר"ש גורן, הראשון לציון הגר"מ אליהו, הגר"ש אורבך, הגר"ש אלישיב, הגר"א וולדנברג והראשון לציון הגר"ע יוסף, כולם זצ"ל ויבלטו"א מו"ר הגר"נ גולדברג, הראשון לציון הגר"ש עמר, הגר"י אריאל ועוד.

הסוגיות העיקריות בהן הם דנו היו בשאלות: האם ההליך כרוך במעבר על איסורים? מי יוגדרו כאב וכאם מבחינה הלכתית? במקרה והיולדת לא תהיה יהודיה האם הולד יזדקק לעבור הליך גיור? במקרה והיולדת תהיה יהודיה נשואה, האם יוצרו בעיות של "פסלות קהל"? האם הנזקקים להליך זה, יקיימו את מצות פרו ורבו?

על חלק משאלות אלה ניתנו תשובות מנוגדות וחולקות מקצה לקצה, בעוד שעל חלק אחר מהנושאים נוצרה הסכמה הלכתית רחבה. לצערנו, לא מצאנו מספיק התייחסות למאויים הטבעיים הנפשיים ולמצוקה הקשה שבני זוג שכאלה מתמודדים איתם. על כן מצאנו בקעה להתגדר בה ולומר את דברינו. נפרט תחילה את דרך עבודתנו ולאחר מכן נביא את עיקר תשובתנו:

השאלה הראשונה שנתבררה הייתה האם יש הסכמה בין הפוסקים שהשימוש בהליך זה אינו כרוך במעבר על איסורי תורה או איסורים מדרבנן?

תוך כדי הביורים, השתדלנו להבחין בין מקורות הלכתיים המחייבים כל יהודי בכל מקום ובכל זמן, לבין עקרונות רוחניים ו/או מדרשים שאינם מחייבים הלכתית.

השתדלו גם להבחין בין סברות המופיעות בספרות ההלכתית מתקופת חז"ל והראשונים, לסברות מחודשות שהופיעו בדורות האחרונים ובעיקר בדור האחרון. כמובן שלקבוצה הראשונה יש עדיפות ברורה.

השתדלנו לפעול גם לפי הכלל החשוב הידוע "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו" (אבות פ"ב מ"ד), שמשמעותו הרחבה היא שגם בפסיקת ההלכה כפי שהורונו כל גדולי ישראל, על הפוסק לנסות ולשים עצמו במקומו של השואל / השואלת, בין אם מדובר על כשרות עוף של אלמנה עניה ובין אם מדובר על שאלות הנוגעות באיסור החמור של "אשת איש", כגון במקרה של עגונה.

הכנסנו למערך השיקולים וההנחיות ההלכתיות גם את הצורך בהגנה על החלשים ומניעת ניצולם ביד חזקים מהם.

כמובן שכדרכינו התייעצנו עם חברי ועדת ההלכה של שו"ת 'במראה הבזק', הלא המה: מו"ר הגר"נ גולדברג והגר"א רבינוביץ וקיבלנו את הסכמתם. בכך המשכנו את הדרך שנקבעה עוד מימי מו"ר מן הגר"ש ישראלי נשיאו ומיסודו של מכון 'ארץ חמדה'.

Be Our Partner!
! לחיזוק
ארץ חמדה

מסקנותינו היו:

- א. קיימת הסכמה רחבה בין הפוסקים שמבחינה הלכתית, הליך הפונדקאות כשלעצמו אינו מצריך מעבר על איסורים הלכתיים.
- ב. קיימת הסכמה בחיזוק מקורות רבים שהרצון לפרי בטן הוא יסודי, טבעי וראוי לעידוד ותמיכה. לכן, גם אם אין הכרעה בשאלה מי הוא האב ומי היא האם, מבחינה הלכתית ומבחינת קיום מצות פרו ורבו אין זה מוריד מהחובה לעשות כל מאמץ כדי לעודד את מעשה החסד הזה הן כלפי הזוג ולעתים אף כלפי הפונדקאית - היולדת.

להלן עקרי התשובה (התשובה במלואה תפורסם בקרוב בתוך שו"ת "במראה הבזק").

לרצונם הטבעי של כל בני זוג לזכות בפרי בטן, קיימים מקורות מחשבתיים והלכתיים חשובים ביותר. עקרונם של חלק מהאבות והאימהות תופסת מקום חשוב בפניותיהם ותפילותיהם שהפכו סמל לדורות. נביא שתי דוגמאות, הראשונה מיצחק ורבקה:

"וַיַּעֲמֵר יִצְחָק לְדָ' לִנְכַח אֶשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הוּא וַיַּעֲמֵר לוֹ ד' וַיִּמְהַר רְבֵקָה אֶשְׁתּוֹ" (בראשית כה, כא)

השנייה מדבריה של רחל:

"וַיִּתְרָא רְחֵל כִּי לֹא יִלְדָה לַיַּעֲקֹב וַתִּקְנֶא רְחֵל בְּאֶחָתָהּ וַתֹּאמֶר אֵל יַעֲקֹב הֲבֵה לִי בְנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי" (בראשית ל, א)

רצון טבעי זה עוגן גם בחובה ההלכתית המוטלת על האיש במצוות "פרו ורבו" ומצוות ה"שבת". לכן חובה הלכתית מוטלת ומצווה רבה יש לכל מי שבידו לסייע בתחום זה. מול כל חשש הלכתי, כמו שנפרט בהמשך, חייבת להדהד באוזנינו ביקורתם של חז"ל על תשובתו של יעקב לרחל:

"וַיַּחַר אֶף יַעֲקֹב בְּרַחֵל וַיֹּאמֶר הַתַּחַת אֶ-לֵהִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר מָנַע מִמֶּנּוּ פְרִי בֶטֶן" (בראשית ל, ב) - "אמר לו הקב"ה כך עוין למעוקות".

אכן יש הסכמה רחבה מאוד בין הפוסקים, שבני זוג שאין ביכולתם הרפואית להביא ילדים לעולם בדרך הטבעית, פתוחה בפניהם האפשרות של הבאת צאצאים לעולם באמצעות אם פונדקאית. יש מקום לומר שבמצב בו נמצא זוג זה, זו גם הדרך המועדפת.

נוסיף ונאמר כי גם הפוסקים המתקים את הקשר ההלכתי בין ההורים הביולוגים לבין הצאצא, אינם מכחישים כי ביולוגית ההורים שנתנו את הזרע והביצית הם ההורים של הצאצא. הם אינם יכולים גם להתעלם מהפתרון לבעיה האנושית שדרך זו מציעה, ומן החסד העצום ומניעת החסר הנורא שפתרון טכנולוגי רפואי זה מציע לזוגות הנמצאים במצוקה קשה שכזו.

מדינות מתקונות רבות התמודדו עם השאלות המוסריות המלוות הליך זה. אחת הבעיות אשר בגינם נדרשו מדינות לקבוע חקיקה ופיקוח על הליך זה, הוא החשש של ניצול של הנשים המשמשות כפונדקאיות. נדגיש ונקבע כי הדרישה למנוע ניצול שכזה היא נכונה הן מהבחינה ההלכתית והן מהבחינה המוסרית, ושמירת החוק גם היא חלק מהחובה ההלכתית.

אין בתשובה זו היתר כל שהוא להשתמש בפתרון זה מטעמי נוחיות, או בכל מקרה אחר שהאם יכולה להרות וללדת צאצא בריא ללא סיכון של חייה.

עידוד וחיזוק נשים שבחרו לעזור לזוגות שמצאו עצמם ר"ל במצב קשה שכזה הוא חשוב, וכפי שנאמר, פעמים רבות שיש בכך מעשה חסד כפול לשני הצדדים, לזוג ולפונדקאית.

נפרט אחת לאחת את השאלות ההלכתיות הכרוכות בפונדקאות. נקדים ונאמר כי אין דרך אחת אידיאלית במצב זה, ובכל דרך עולות בעיות הזקוקות לפתרונות הלכתיים.

סדר הדברים משמש גם כהמלצתנו ההלכתית לסדר עדיפות מבין האפשרויות השונות:

1. יש הסכמה רחבה מאוד בין הפוסקים, כי בנטילת זרע האב לצורך הפריית ביצית האם, אין איסור של הוצאת שז"ל (שכבת זרע לבטלה).
2. יש לעשות את כל הנצרך כדי להבטיח מניעת טעויות זיהוי בשלב בו נמצאים הזרע והביצית במעבדה, ובשלב של העברת הביצית המופרית לרחמה של הפונדקאית.
3. יש יתרונות הלכתיים בבחירת פונדקאית יהודיה שאיננה נשואה. אבל, מכיוון שבדרך כלל לוקחים כפונדקאית רק אישה שכבר ילדה ובכך הראתה שהיא מסוגלת ללדת ילד בריא, נמצא שברוב המקרים מדובר על אישה אלמנה או גרושה. בפתרון זה יש לוודא בצורה חד משמעית שלא ייווצר בעתיד חשש הלכתי של נישואי קרובים עם קרובי בעלת הביצית או הפונדקאית.
4. יש יתרונות הלכתיים, ובחז"ל גם יתרון מעשי, לבחירת פונדקאית לא יהודיה. השימוש בפתרון זה יחייב גיור לחומרא של הוולד. בת שתיוולד מהליך זה, לא תוכל להינשא לכהן. פתרון זה מחייב ביור מראש לגבי האפשרות המעשית של קיום הליך הגיור.
5. יש היתר לבחור גם יהודיה נשואה כדי לשמש כפונדקאית, וכך נפסק הלכה למעשה. לדעת רוב רובם של הפוסקים לא תהיה לווילד בעיה של יוחסין והוא יהיה כשר לכל דבר ועניין.
6. למען הסר כל ספק נבהיר, כי ילד הנולד בהליך פונדקאות אסור להתחתן בקרוביהם של הוריו הביולוגים ונתני הזרע והביצית. במקרה של פונדקאית יהודיה קיים איסור חיתון גם עם קרוביה.

לסיים, עלינו להודות לקב"ה על ההתפתחות וההתקדמות של הרפואה בתחום זה, ולעשות כל מאמץ כדי לתעל את הידע המדעי והיכולת הטכנולוגית לאפיקים רצויים ומותרים על פי ההלכה.

מ. וסרצוג ביטוחים

nissts

טל' 1700-508080 | פקס 02-6245187

רח' מרדכי בן הלל 2 ת.ד. 2433 ירושלים 91123

Hawk Tours Ltd. V.I.P. Service, Luxury Van	חברת טורים בע"מ שירותי טיולים והטעות כרכב מפואר
מס': 02-6435338 פקס: 02-6435338	טל': 057-5212345 Tel: 057-5212345
E-Mail: nissts@yahoo.com	

"אני הייתי הציונית של המשפחה"

פתיחת מכון ארץ חמדה < החלום התגשם בגדול! < חובה מוסרית! והאברכיות < מהוות חלק אינטגרלי מהמאמץ < חינוך הקהילות בתפוצות

ראיון בלעדי עם הרבנית איטה, אשתו של ראש המכון, הרב משה ארנרייך, שבימים אלו מחלימה מפציעה קשה. רק בריאות!

את הרבנית איטה ארנרייך אני פוגשת ביציאה ממחלקת השיקום בהר הצופים. אם נדפדף קצת אחורה, נגלה שלפני כתשעה חודשים, ביום בו התחוללה הסופה הגדולה שפקדה את הארץ במהלכה קרסו עצים, עפו גגות ואפילו האיילון עלה על גדותיו, נסעה הרבנית עם אחייניתה להתפלל בקברי צדיקים. בקברו של רבי מאיר בעל הנס, התדרדר סלע ענק למקום בו עמדה הרבנית ופגע בה. היא הובהלה במצב אנוש לבית החולים רמב"ם בחיפה, ולאחר אשפוז וטיפול אינטנסיבי שוחררה והחלה בהליך השיקום. ב"ה, מצבה משתפר מיום ליום והיא נעזרת בהליכון כדי להגיע למכונית וממנה לביתה.

הרבנית ארנרייך (63), מתגוררת בשכונת קרית משה הממוקמת בבירה הירושלמית ואם לשישה ילדים המפוזרים ברחבי הארץ - לומדים ועובדים לפרנסתם. הבכור מתתיהו - עו"ד ואשתו לאה יועצת בצביה, מתגוררים ברעננה. חיה ושילה בעלה, מורים ומחנכים הגרים בירושלים. טוביה - עו"ד במשטרה ובשמת אשתו עובדת סוציאלית גרים באלקנה. שלומי ר"מ באיתמר ואשתו ציפורה מורה לחינוך מיוחד, גרים ביצהר. לאה'לה מורה בבית ספר ובעלה מאיר - איש פרסום - מתגוררים בתקוע. ואחרון, אבי, לומד באריאל ופינה אשתו משמשת כעובדת סוציאלית, גרים באלון מורה.

היא פותחת בהתרפקות על בית הוריה, בדיבור שוטף ונינוח: "משפחות הורי גרו בטומשוך ובישיבה אשר בפולין. הם התפרנסו ממסחר וממחלבה שסיפקה מוצרי חלב לאזור. בשנת תרצ"ט (1939) ערב מלחמת העולם, הוגלו המשפחות, האחת עם אחד עשר ילדים והשנייה עם חמישה, לעבודת כרך בסיביר. בקור מקפיא של לפחות ארבעים מעלות מתחת לאפס אספו תפוחי אדמה ועצים כדי לשרוד.

סבתא איטה שעל שמה אני קרויה, נפטרה ונקברה ביערות סיביר. בשנת תש"ה (1945) משנסתיימה המלחמה, עברו המשפחות בלי קשר ביניהן, למחנות המעבר בגרמניה, חלקן דרך אוזבקיסטן. הגלות בסיביר בשנות התופת הצילה את המשפחה מכלייה. במינך התפרנסה המשפחה ממסחר בתכשיטים".

"הורי נכששו ונישאו בשנת תש"ח (1948). בשנת תש"י (1950) עלתה רוב המשפחה המורחבת לארץ ישראל והתיישבה בבני ברק. כך קרה שסבי, סבתי והורי שנשארו בגרמניה, תמכו במשפחה העולה באמצעות שליחת בגדים ואוכל שהיו חסרים במדינה הצעירה בשנות הצנע. כך הם גם עזרו להם לגדל ולחתן את הילדים והנכדים שלהם. בשנת תשמ"ו (1986) זכו גם הורי לעלות ארצה".

מתי נוצר החיבור שלך עם ארץ ישראל?

"בגיל 14 עליתי לבד לארץ, הייתי הציונית של המשפחה ולמדתי בכפר אליהו, היום אולפנת בהר"ן. אחרי שנתיים נסעתי לאנגליה להמשך הלימודים ב"גייטסהייד". ההכרזה המפורסמת ביום הרביעי של מלחמת ששת הימים: 'הר הבית בידיו'. נחרטה בזכרוני, נדהמתי, הרי זה לא יכול להיות... היינו כחולמים".

מה קרה אחרי הלימודים באנגליה?

"בגיל 19 חזרתי לארץ, הכרתי את בעלי הרב משה ובעבור חצי שנה נישאו. התגוררנו בכרם ביבנה כ-17 שנה. כשהרב ארנרייך יצא לשנת שבתון מעיסוקו כר"מ שם, עברנו לירושלים. הבן הגדול למד בישיבה לצעירים וכל הילדים התאהבו בירושלים ופרחו. אבי, בנו הצעיר, נולד כבר בירושלים סמוך להקמת 'ארץ חמדה', זכינו שהגר"ש ישראלי זצ"ל היה הסנדק שלו".

על הקמתו של מכון 'ארץ חמדה' בשנת תשמ"ז 1987 היא אומרת כי "היה זה דבר בעיתו" וממשיכה "ב"ה הכולל גדל ועשה סוג של מהפך. אין ספק שהמוסד גדל מעבר למה שחלמו עם ייסודו. היום הפעילות חובקת עולם ואני גאה מאוד להיות שותפה בו".

כיצד את רואה את הקשר של האברכיות עם המכון?

"אני מאוד מזדהה עם אברכיות המכון ומבינה אותן. הן הרי חלק אינטגרלי מהמאמץ. הן מתמודדות רב הזמן לבדן עם הקמת המשפחה והתנהלותה. גם כשהבעלים בבית ברור שהמחשבות שלהם לא ממש שם אלא במבחנים ובלמידים. התמיכה מהבית מחזקת ונותנת כח. אני מחזקת את ידי הנשים ומתפללת עבורן שיעברו את התקופה הקשה והמתחים מהמבחנים בהצלחה. בעז"ה, מן הפירות הן יהיו בעתיד, מניסיון העבר שלי כאברכית, צריך לתמוך ולחזק וגם לדעת לשחרר כשיש צורך".

לצד זה, הרבנית מתייחסת גם לתוכנית החדשה להכשרת מנהיגות תורנית לתפוצות "אני מחזקת את ידיהם של האברכים ונשותיהן מתוכנית זו. האברכים ומשפחותיהם צריכים לבנות את עצמם ולהיות מודל לחיקוי עבור המקום שיחליטו לתרום בו. אנחנו חייבים להמשיך ולחזק את הקהילות בתפוצות מכל הבחינות ובמיוחד מבחינה חינוכית ורוחנית".

ארץ חמדה' מהווה עבורך הגשמה של חזון?

"החלום מהשנים הראשונות של 'ארץ חמדה' התגשם בגדול. האמנתי בדרך למרות הקשיים הכלכליים. מגיע צל"ש גדול גם לשותפו של בעלי בראשות הכולל, הרב כרמל ולבת שבע אשתו, על ההירתמות הגדולה לעשייה למען המשך הפעילות".

הרבנית לא חוסכת בברכות לפתחה של השנה החדשה: "אני מאחלת להנהלת המכון, לעובדים, לאברכים ומשפחותיהם ולכל הפועלים למען 'ארץ חמדה' (תרתי משמע) שנת עשייה פורה ומוצלחת. בהזדמנות זו, אני רוצה להודות לכל משפחת 'ארץ חמדה' על התפילות והתמיכה בחודשים שהייתי מאושפזת".

היא מסכמת: "אחרי תקופה ארוכה של עבודה יצאתי לפנסיה, תכננתי ללמוד, לשמוע שיעורי תורה ולצייר כמו שאני מאוד אוהבת. ואז התאונה שיבשה את התוכניות. בחסדי ד' גם את זה בע"ה עוד אספיק. אנחנו מבקשים ומתפללים, יהי רצון שהרב משה ואני נרוה נחת מכל הצאצאים באברכות ימים ושנים ובבריאות".

אבא שלי היה מאחל לכולנו בידיש:
"זאל זיך אלעס גלייך פירין" כלומר, שהכל ילך כשורה"

בית הדין: למען הציבור והצדק

רשת בתי הדין 'ארץ חמדה-גזית', המונה שמונה סניפים ברחבי הארץ, ממשיכה לשרת את הציבור נאמנה. אנו מקבלים לאורך כל השנה כולה תגובות ונהרות ותומכות ממגוון רחב של מגזרים בישראל המגלים בית דין שפועל רבות למען "צדק יהודי", הוגן, מקצועי ויעיל. בית הדין פועל על פי ההלכה ועל פי החוק בישראל ופסקיו ניתנים לאכיפה על ידי הרשויות. אנו בטוחים כי עבודת הקודש של הדיינים ואבות בתי הדין תורמת רבות לקידוש השם בארץ ובעולם.

סניפי בית הדין: ירושלים, צפת, פתח תקוה, רמת גן, נוף איילון, בית שמש, עפרה ושדרות.

בית המדרש ברעננה בשיתוף קהילת 'אהל ארי'

עשרה אברכים שהתגבשו יחד תחת ידיו הטובות של הרב יצחק שטיינברג, ממשיכים את דרכם להכשרה לתפקידי רבנות קהילתית. תומתם התורנית-חברתית בקרב קהילת 'אהל ארי' הולכת וגוברת ואנו זוכים לחזות בהשפעתם למרחוק - הן בעיר רעננה והן בסביבתה. בחורף הקרוב יעברו חברי הקבוצה, כחלק מתוכנית הלימודים קורס ייחודי תחת הכותרת "דיבור בציבור".

תוכנית מנהיגות

תלמידי התוכנית למנהיגות תורנית ליהדות בתפוצות, נכנסו לאחרונה במרץ רב לשנתם השנייה. המבחן הראשון לקראת קבלת כושר רב עיר, יערך בחורף הקרוב. אנו זוכים להתעניינות רבה בתוכנית מצד מנהיגי הקהילות היושבים ברחבי העולם היהודי.

To... ERETZ HEMDAH INSTITUTE
Subject: YASHAR KOACH & TODA RABA ! ישר כח ותודה רבה

Dear Rabbi,
I am delighted and moved that you are willing to have this conversation with me - hopefully opening the door to further our exploration. Having a conversation via e-mail makes for L-O-N- G replies!! bubbe

The service you provide is amazing.
Thanks again,
Richard

Thank you, marc

Thank you for taking an interest in me.
Shoshana

Thank you very much. I greatly appreciate your time and wise counsel. Extremely helpful! Shanah tovah!
Sidney

Thank-you for the very speedy answer.
LE

bsd
Thank you! Moishe

To... ERETZ HEMDAH INSTITUTE
Subject: TODA RABA ! תודה רבה

Thank you so much for your response. No, I am not Jewish. I have been considering the implications of conversion from Christianity to Judaism. No one in my family, that I know of, is Jewish. I hold the Torah in high regard and have much respect for its teachings. I want to understand the truth.
Sincerely, Rebecca

Thank you for this well researched answer.
Thanks, Miriam

Thank you so much for your prompt reply!
Chodesh Tov, Shabbat shalom. thelma

Thank you so very, very much- for the answer and especially for the wonderful suggestions. I really appreciate your help and guidance.
Shanah tovah and thank you again, Mark

To... info@eretzhemdah.org
Subject: תודה

ישר כוח על דברי התורה המעניינים! אברהם

שבוע טוב תודה רבה, שמואל

הופתעתי לטובה על הטיפול המהיר לבקשתי. תודה רבה. יוסף

ישר כח למעלת כת"ר על שליחת המאמר שביקשתי
תבורכו בכתיבה וחתימה טובה JOSEPH

שבוע טוב תודה רבה גיל

אני מודה לכם על השירות המקיף והמהיר. שתזכו להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה. בברכה, ראובן

י.ק.ב.
סוכנות לביטוח
פנצי קפלן
דרך בית לחם 152 ירושלים
02-6737075 | 02-5654888

מתנה בשווי
150
או
100
הנחה
לרוכשים צ'ימיגג
צ'ימיגג®
מוצרי איכות לרכב ולקמפינג
www.chimigag.com

*בחוקף עד נמר הבטאי *אין ככלל מבצעים והוחזר *לא כולל משלוח

1-800-200-333 (24 שעות)

BALMORAL
i n v e s t m e n t s
Real estate developers
Estb. 1997

45 Hadekel St. Tel Mond 40600 P.O.Box 75 Israel
רח' הדקל 45, ת.ד. 75 תל מונד
טל: 972-9-7969955 פקס: 972-9-7969966
www.balmoral.co.il
Contact person Darren Platzky, e-mail: Darren@balmoral.co.il

הרב משה ארניר, הרב יוסף כרמל, שולם וסרטיל, ראשי המכון, יו"ר ההנהלה
Shalom Wasserteil, Rabbi Moshe Ehrenreich, Rabbi Yosef Carmel
Chairman of the Board, Heads of the Institute

IN ISRAEL: Donations to Eretz Hemdah Are tax deductible under Section 46 of Income Tax Ordinance. Donations via credit card can be done through our office or website

IN CANADA: Make out a check to the order of: Mizrahi Organization of Canada c/o Eretz Hemdah, POB 8178, Jerusalem 91080 ISRAEL

IN SWITZERLAND: Verein der Freunde von Eretz Hemdah Mr. D. Guggenheim Hesligenstrasse 24, CH- 8700 Kunsnacht, SWITZERLAND

IN ENGLAND: UK Friends of Eretz Hemdah Mr. M. Storf; Japonica House 8 Spring Villa Park Flr: 1, Edgware, Middx. HA8 7XT ENGLAND / Registered No. 1084816

IN USA: American Friends of Eretz Hemdah c/o Olympian, 8 South Michigan Ave. Suite 605 Chicago, IL 60603 U.S.A. Our Taxpayer ID#: 36-4265359

IN SOUTH AFRICA: South African Friends of Eretz Hemdah Mr. Clive Ginsberg 88 Peglyn Rd, Glenhazel, Johannesburg 2192 SOUTH AFRICA

רח' ברוריה 2, ת"ד 8178 ירושלים 91080
2 Brurya St. corner of Rav Chiya St. P.O.B. 8178 Jerusalem 91080
info@eretzhemdah.org www.eretzhemdah.org 580120780 עמותת רשומה מס' 972-2-5379626 פקס 972-2-5371485 טל